

רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל

מכתבים אל רש"י הילמן זצ"ל בעל 'אור הישר'

הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל היה בנו של הגאון רבי ראובן דב זצ"ל תלמיד הסבא מקלם ונכד מרן הגר"י סלנטר זצ"ל. נולד בהומל, היום כרב באנגליה, וכמשגיח ישיבת פוניבז'. משיחותיו וממכתביו יצאה לאור סדרת ספרי 'מכתב מאליהו'. כאן מתפרסמים לראשונה מכתבים ששלח אל הגאון רבי שמואל יצחק הילמן זצ"ל, ראב"ד לונדון, בעל סדרת הספרים 'אור הישר' ומייסד ישיבת 'אוהל תורה' בירושלים.² בין הגרש"י הילמן והגרא"א דסלר היו קשרים קרובים, ובין השאר כיהן הרב הילמן כנשיא חבורת 'בית ועד לחכמים' שאותה ייסד הרב דסלר בלונדון.³

האיגרת הראשונה דלהלן היא משנת תרצ"ג, קודם עליית הרב הילמן לארץ ישראל, ובה איחל הרב דסלר לו ולבני ביתו שיתענגו וירוו נחת בהיותם כולם יחד בארץ, והדגיש את חסרונו במקומו. במכתב השני, לאחר עליית הרב הילמן ארצה בשנת תרצ"ד, תיאר את געגועיו העזים למיטיבו משכבר הימים, והתייעץ עמו בעניין מינויו כרב במקום נוסף. כן הזכיר את מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל ששימש באותו הזמן כרב בלונדון ואת הניסיונות למנות אותו כדיין, ומסר דרישות שלום מבנו של הרב הילמן. מיוחד הוא תיאורו על סדר לימודו עם תלמידו הקרוב, רבי סלימאן ב"ר דוד ששון. בחתימת מכתבו העתיר לפני הרב הילמן שסייע לדודו הגאון רבי משה גורדון זצ"ל ממניסק, החי בירושלים בחרפת רעב של ממש. במכתבו האחרון משנת תש"ט, מספר חודשים אחר עליית הרב דסלר עצמו לארץ ישראל, תיאר את עול הישיבה וטרדותיה המונעים אותו מלבקר אצל הרב הילמן בירושלים, ומזכיר שלמרות שההתיישבות בארץ הקודש קשה לו מאוד, הרי הארץ נקנית בייסורים ומסירות נפש, וכדאי הוא הכל. בהמשך דבריו הודה לו על כך ששלח לו את חיבורו התשעה עשר, ועל חביבותו הרבה כלפיו. לאיגרות אלו צירפנו מכתב נחומים ששלח הרב דסלר אל חתן הרב הילמן הגר"א הרצוג, רעייתו וחמותו - אלמנת הרב הילמן, כאשר נודע לו כשהיה בלונדון על פטירת הרב הילמן בירושלים.

עשינו תיקוני עריכה קלים בנוסח דברי הרב דסלר. התודה לרב אלעזר חן שליט"א על מציאת המכתבים והכנתם לדפוס.

1 מתוך ארכיון המדינה פ-4249/22.

2 קווים לדמותו ותולדות חייו נכתבו בקצרה במבוא לאיגרות הגאון הרידב"ז אליו, 'המעין' גיל' 242 [תמוז תשפ"ב] עמ' 26-27.

3 כמתואר בספר מחנך לדורות חלק א עמ' שלה. מכתב נוסף מהגרא"א דסלר (משנת תרנ"צ) שבו הודה לו בלשון מופלאה על פועלו עבורו נדפס בקובץ מוריה שבט תשמ"ו עמ' עה, ושוב בספר הזכרון לבעל מכתב מאליהו חלק א עמ' לו.

א

ב"ה, אור ליום ו', עש"ק קרח תרצ"ג.

הוד הדרת גאון מרן מוהרש"י הילמאן שליט"א.

שמחתי מאוד לקראת הידיעה כי הגיעו ב"ה למחוז חפצם לשלום ולשמחה, ומצאו ב"ה את כולם שמה שלום. לבי אומר לי כי יתענגו וירונו נחת הפעם מנאות הדשא, כל עוד יותר בהיותם כולם יחד. יהי רצון שתהיה מנוחתם זו להצלחה ולחזק את בריאותם.

פה לכאורה אין כל חדש, אמנם הרבה הרבה אשר ירגישו כי יחסר מקום כ"ג, בתוכם אָמְנָה גם אנוכי המרגיש זאת ביותר.

המודה לו על רובי רובי טובותיו ולא יוכל שכחם, דו"ש ברוב הדרת הכבוד.

אלי אליעזר דעססלער

פרישת שלום ע"י לנו"ב הרבנית הצדקת מב"ת ת'.

פרישת שלום ברוב כבוד לגאון המופלא מוהר"א ד"ר הערצאג שליט"א וביתו.

הו"כ אאמו"ר הי"ו דו"ש כולם בכבוד רב.

ב

ב"ה, ו' עש"ק ראש חודש מנחם אב תרצ"ד.

אל הוד הדרת כבוד רב האי גאון מרן הרש"י שליט"א, ע"ש⁴ נו"ב הרבנית הכבודה והצדקת מנב"ת תחי'.

כתבתי להדר"ג לפני שבועיים בערך, ועתה בזה אוכל למסור להם פרישת שלום מאת בנו המצויין והנעלה ר' דוד הי"ו. הוא היה אצלנו ביום ב' דנא לעת ערב. שמחתנו כל כך רבה בזה בבואו, כי יחד הננו יושבים ונוזכרים מדברים ומשיחים מאלה אשר יחדיו הננו דבוקים בהם ומסורים להם, מפעולות מרן שליט"א ונו"ב הרבנית שת', מאת אשר אתם שמה בארצנו הקדושה. ובעיקר מדבר הגעגועין הגדולים, אשר כל עוד ירבה זמן פרידתם ממנו, כן לעומת זה ירבו הגעגועין ויעמיק צער הפרידה. מה אומר ואדבר, אני גם כשאני לעצמי אני מרגיש שיחסר לי הו"ג על כל צעד וצעד. זולת טובותיו הרבים והעצומים אשר הראה לי בכל הימים שזכינו להיות בקרבתו, אבל גם עצותיו המחוכמות, הלא המה גם כן יחסרו לי לגמרי.

כעת כשאני עומד על פרשת דרכים מרגיש אני זאת ביותר. חשבתי על כל הצדדים עד שאמרתי לנפשי, הלא יסלח לי ה' אם אפנה אליו בשאלה. וזה הדבר [...].

יסלח לי מרן שליט"א אשר כל כך הרחבתי דברים, אכן שאלתי אולי יוכל לתת לי עצה הגונה, בעיני הבדולח הלא יבחין איך הוא דרך הישר. וכל אשר הנחני בעצתו הברורה תמיד הצליח, כי יד' טובה עליו. אני מודה לו מאוד מאוד מראש מקרב לב זולת זה אין חדשות בפה, דיברו ודיברו אודות הרב אברמסקי נ"י בבית דין, אבל מדברים יותר מדאי, חוששני שלא יצא כלום, כי שוב שקט. ב"ה לבנו הרב ר' דוד הי"ו שלום, כן לביתו ובניו היקרים שיחיו. בע"ה בשבועות אלו אחר שיסעו ששון הי"ו אהיה אצלו לראותם כולם.

בשאר עבודות אין שינוי כמעט. אצל ששון אני לומד כמקדם, אלא שבימים שאיני לומד את סולימאן הי"ו לבד הוא בא אצלי כאשר היה רצוני, כי הוא בעצמו השתדל בזה, וכן שאני לומד יותר עמו והוא חוזר עם החברים. והוא אוכל לאנטש⁵ בדאלסטאן. חפצתי שיאכל אצלי, אך הוא מביא עמו, רק כאשר לא הייתי בקו הבריאות ולמד בבית היה גם כן על לאנטש אצלי. הוא למד הרבה בשנה זו, היינו מראש השנה עד עכשיו 360 דפים גמרא כמה פעמים, לבד לימודים העיוניים בבבא בתרא ועוד. גם גמרות עמו שני פרקים הראשונים בחולין עם הרא"ש ותוס' הנוגעים להלכה ובפשט, ועתה אני לומד עמו תחילת יו"ד. עוד תהיה עבודה בזה להכניסו בסגולת לימוד הפוסקים, כי הרי יצטרך לזה היקף יותר, וזה אשר יחסר לו קצת. אולי צריך ללמוד עמו שולחן ערוך לעת עתה קצת מקופיא, וכך אני עושה לעת עתה, כדי שיקבעו במוחו הכללים בריאות ה"כ אאמו"ר שליט"א לא ירד הרבה מאוד, הי"ת יחלימהו ויחזקהו. הוא תמיד במיטה ל"א, לא יוכל ללכת כלל וכמעט לא יניע אבריו. ה' ירחם.

בירושלים יש לי דוד, ה"ה הרה"ג צדיק ויקר ערך ר' משה גארדון ממינסק. דודתי הצדקנית (אחות אבי מו"ר) נפטרה שמה כחצי שנה. ועתה דודי מפני שנשאר בעל חוב ממחלתה אזי הוא סובל רעב ממש, ואם מגיע אליו מה הוא משלם חובותיו. הוא חולה וחלש, והוא מתנהג כנראה בתעניות. אולי יזדמן לפני כ"ג מה לעשות לטובתו על ידי קצת תמיכה מאיזה מוסד וכדומה, או מאיזה יחידים שיזדמן. דודי הנ"ל דר בבתי מינסק. אם יזדמן לפני הו"ג לעשות מה עבורו אין ערך למצוה זו, כי הר"ר משה הנ"ל הוא מיחידי סגולה, צדיק אמיתי במלוא מובן המילה. זה כלפני שבועיים שלחתי לו 2 פונט, אבל נודעתי כי במשך חצי שנה זו השיג מכל הצדדים מכל המשפחה רק עוד 2 פונט. אין חפצי להכביד על כ"ג כמובן, הלא ידע אותי, אך מאשר נוגע לפיקוח נפש כתבתי באומרי אולי יזדמן לפניו.

ועתה אסיים בברכת שבת טוב ומבורך וכל טוב סלה וברוב תודה. הנני מוקירם ורב מכבדם.

אלי' אליעזר דעססלער

ג

אלי' אליעזר דעססלער⁶

ב"ה, יום ה' דסליחות תש"ט, בני ברק (ת.ד. 26).

להו"ג מרן מטיבי מאז הגרש"י הילמן שליט"א, ונו"ב הרבנית הצדקנית מב"ת ת'. ידעתי גם הבנתי את אשמת, כי זה ארבעה חודשים שזכיתי ב"ה לבוא לכאן עם זוגתי ת', וטרם ביקרתי את אדוני בביתו. אמנם הטרדות, ומה גם טרדות שמים, מעבירים את האדם על דעתו, ובפרט כשהטרדות טרדות הישיבה הקדושה מרובה באוכלוסין ב"ה, וממילא הן גם טרדות מרובות.

ב"ה שזכינו להגיע לכאן, ואם גם קשה מאוד מאוד ההתיישבות, הן באמצעים והן בבריאות, מכל מקום הרי ארץ ישראל נקנית בייסורין⁷ ומסירות נפש, וכדאי הוא הכל. ב"ה שלום לנו, כה יתן ה' וכה יוסיף.

כבר אני מחכה לימים יבואו בקרוב (אם בין יום הכיפורים לסוכות, או בחול המועד סוכות), אשר בדעתי בעה"ש לבוא עם זוגתי ת' ירושלימה, ואזכה בעהשי"ת לקבל פני הו"ג שליט"א בשמחה.

בין כה תודתי מקרב ולב עבור מתנתו היקרה, ספרו היקר והחביב. מעולם חביבין עלי דבריו עד מאוד. וגם החביבות אשר יחבבני לזכני בספרו, כחסדו עלי מאז, מכיר אני אותה מאוד מאוד. ב"ה אשר זיכהו להוציא לאור זה ספרו הי"ט (יומא טבא לרבנן ולתלמידיהון ולכל מאן דעסקין באורייתא). יזכהו השי"ת לאריכות ימים ושנים בנחת ורחבה, ויזכה עוד לחדש ולכתוב ולהדפיס כל עוד יותר ויותר בתורתנו הקדושה, עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

יטיב ה' הטוב את הכתיבה ואת החתימה בספרם של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים ולשלום אין קץ להו"ג מרן שליט"א ולנוות ביתו הרבנית הכ' הצדקנית ת' מב"ת, ויאריכו עוד הרבה שנים בנחת ובברכה ובשמחה.

כעתירת מעריצו ומודה לו ומכיר טובותיו מאז, דו"ש ברב מסירות.

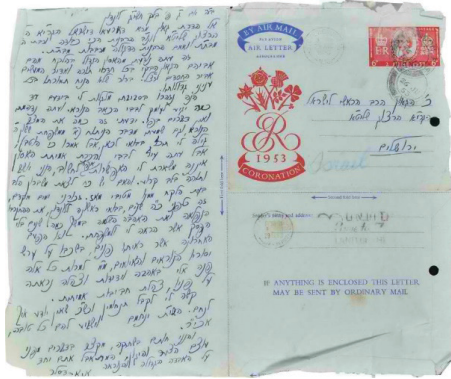
אלי' אליעזר דסלר

6 במקור נדפס על הדף התואר 'רב בדולסתון, לונדון', אלא שהרב מחק זאת.

7 ברכות ה, א.

ד"ש בכל לב משם זוגתי ת' לרבנית הצדקנית ת' מב"ת, וברכת כתיבה וחתימה טובה לכל טוב סלה.

ד

ב"ה, יום ג', פרשת בלק תשי"ג, לונדון.

אל הדרת גאון, מרא דארעא ישראל הגר"א הלוי הרצוג שליט"א, ונו"ב הרבנית הכי כבודה ורבת הערך מבת"ת, ואמם הרבנית הדגולה מרבבות מבת"ת זה עתה נודעתי מהאסון הגדול, בהילקח מהם אביהם הגאון הבקי בכל חדרי תורה ואדיר המעשים אביר החסדים זצ"ל. ברור שלא הניח תמורתו בכל ענייני גדולותיו.

הנה נזהרו בסביבתי מלגלות לי, בידעם עד כמה יגיע לעומק לבבי הכאב הנורא. ועתה נדהמתי, ואין דברים בפי. ידעתי זה כמה את המצב הנורא, וגם שמעתי מדבר הניתוח (אחד ממשפחת ששון הי"ו גילה לי תיכף בבואי לכאן, אבל אמרו כי הוטב), אבל עתה עייף לבבי. הכרת אמיתת האסון אינה משארת לי האפשרות אפילו לחשוב, הנני יושב ותוהה בלב קרוע. והאם יש כח לצאת משברון הלב בעת הילקח ממנו מטיבי מאז.

זכורני ימים מקדם, זה כלפני עשרים וחמש שנים, בבואי ראשונה ללונדון, את ההתקרבות הנפלאה ואת האהבה השלמה במשך כמה שנים בלי הפסק, אשר הראה לי ולמשפחתי. וזו הפעם האחרונה אשר ראיתיו פנים בשוכבו על ערש ייסוריו הנוראים והאיומים, מכל מקום למרות כל אלה פנה אלי באהבה וידידות וצהלה נראתה על פניו, צהלת חביבות אמיתית.

קשה לי לקבל תנחומין, וכל שכן שאין יודע איך לנחם. השי"ת ינחמם וישביע להם כל טובה, אמן כן יהי רצון.

והנני חותם בשתיקה, מקצר בדברים מפני עוצם הצער והיגון, המתאבל איתם יחד על האבדה הגדולה והנוראה.

א. א. דסלר